

Tillstånd och upplysning

Plantskydd AB
Torsjö 444
264 53 Ljungbyhed

Beslut angående ansökan om nöddispens på växtskyddsområdet för Typosan P306

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar dispens från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedlet Typosan P306.

Gäller från och med	15 april 2020
Gäller till och med	13 augusti 2020
Sammanfattning av användningsområde	Mot 8-tandad granbarkborre (<i>Ips typographus</i>) i gran.

Behandling får göras i de bekämpningsområden som fastställs av Skogsstyrelsen år 2020.

Specificerade användningsvillkor för Typosan P306 framgår av beslutsbilagan.

Kemikalieinspektionen avslår ansökan om dispens från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedlet Chalcosan.

2 Beskrivning av ärendet

Vi fick in er ansökan om dispens för nedanstående ändamål den 10 november 2019.

Sökande	Plantskydd AB Torsjö 444 264 53 Ljungbyhed
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Typosan P306
Verksamt ämne i Typosan P306	(S)-cis-Verbenol
Verksamma ämnen i Chalcosan	Chalcogran och S-(cis) Verbenol
Funktion	Attrahent
Sökt användningsområde för Typosan P306	Mot 8-tandad granbarkborre (<i>Ips typographus</i>) i granskog.
Sökt användningsområde för Chalcosan	Mot 6-tandad barkborre (<i>Pityogenes chalcographus</i>) i granskog.

Vi har hört Skogsstyrelsen inför beslut. Skogsstyrelsen har lämnat ett yttrande som ni har fått ta del av och ni har lämnat synpunkter på yttrandet.

2.1 Era skäl till ansökan om dispens

2.1.1 *Er beskrivning av faran*

Torka och värme sommaren 2018 lade grunden till omfattande uppförökning av granbarkborre inför sommaren 2019. Trots den dispens som meddelades för att bekämpa granbarkborre sommaren 2019, så är populationen granbarkborre på fortsatt mycket höga nivåer. Det kan krävas flera års bekämpningsinsatser, för att förekomsten av granbarkborre ska kunna tas ned till acceptabla nivåer.

Granbarkborren har under 2019 orsakat skador på närmare 7 miljoner kubikmeter skog, i södra och mellersta Sverige, motsvarande ett värde på 3 miljarder kronor. Det innebär att angreppen var nästan dubbelt så omfattande som angreppen rekordåret 2018. Skadorna 2020 befaras kunna bli lika omfattande som 2019. Angreppen 2019 var de största insektsangreppen i modern tid i svenskt skogsbruk.

Ni hänvisar till Skogsstyrelsen som konstaterat att granbarkborre fortsatt utgör ett allvarligt hot mot svenskt skogsbruk.

2.1.2 *Er beskrivning av feromonernas verkningsätt*

De syntetiska feromonerna i produkterna efterliknar granbarkborrens manliga könshormon. Doften av feromonet lockar till sig parningsvilliga honor som kan fångas i fällor.

2.1.3 *Er beskrivning av alternativ*

Det finns olika metoder¹ för bekämpning av granbarkborre. Alternativ till fångstfällor med feromon är den så kallade sök- och plockmetoden som innebär att man tar bort redan angripna träd eller fångstvirkesmetoden vilken innebär att man lockar insekterna till fångstvirke, som är avverkade träd med bark.

Det finns en godkänd produkt Trinet-P, reg nr 5279, som består av ett nät impregnerat med det verksamma ämnet alfacypermetrin i kombination med en feromonampull som lockar till sig granbarkborrar av båda könen. Granbarkborrar som kommer i kontakt med nätet dör inom ett dygn.

2.2 Yttrande från Skogsstyrelsen

Vi har hört Skogsstyrelsen som yttrat sig över faroläget och om behov av dispens.

Skogsstyrelsen bedömer att den aktuella dispensansökan bör bifallas beträffande Typosan P306, men att den bör avslås beträffande Chalcosan.

Skälet att Skogsstyrelsen inte rekommenderar användning av Chalcosan är att produkten innehåller ett feromon som är artspecifikt för 6-tandad barkborre (*Pityogenes chalcographus*). Den 6-tandade barkborren förekommer i stor omfattning över granens hela utbredningsområde. Skador orsakade av 6-tandad barkborre på levande gran är trots utbredningen mycket ovanliga och förväntas inte i år. Det finns därför inget behov av att använda Chalcosan.

¹ <https://www.skogsstyrelsen.se/bruka-skog/skogsskador/insekter/granbarkborre/bekampning-av-granbarkborre/>

Skogsstyrelsen bedömer att Typosan P306 behövs. Ca 5 miljoner m³ gran i Götaland och ca 2 miljoner m³ gran i Svealand, angripits och dött till följd av angrepp orsakade av granbarkborre under 2019. Skadorna under 2020 förväntas bli i samma storleksordning. Skogsstyrelsen har nyligen skickat ut en remiss där man föreslår att bekämpningsområdet för granbarkborre under 2020 ska gälla hela Svealand utom Dalarnas län samt större delen av Götaland. Skogsstyrelsen förväntas fatta beslut om bekämpningsområdet för granbarkborre i februari 2020.

2.3 Tidigare dispenser

Dispens har getts tidigare och då i samband med till exempel stormarna Gudrun, Per och Dagmar. 2019 meddelades dispens på grund av extrem torka och värme sommaren 2018 som uppförökade beståndet av granbarkborre till skadliga nivåer.

2.4 Godkännandevillkor för verksamt ämne

De verksamma ämnena (S)-cis-Verbenol² och Chalcogran är inte godkända som verksamma ämnen som får finnas i växtskyddsmedel inom EU.

3 Skäl

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett växtskyddsmedel får endast släppas ut på marknaden och användas om det har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009³. Kemikalieinspektionen får dock i särskilda fall ge dispens från kravet på godkännande och tillåta att ett växtskyddsmedel, under högst 120 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärras på något annat rimligt sätt. Detta framgår av artikel 53 i förordningen.

3.2 Kemikalieinspektionens bedömning i den del som beviljas

Kemikalieinspektionen bedömer att det för användning av Typosan P306 mot granbarkborre finns en fara som inte kan avvärras på något annat rimligt sätt och att det rör sig om ett särskilt fall.

3.2.1 Kemikalieinspektionens bedömning av faran

Granbarkborren har under 2019 orsakat mycket stora skador på skog i södra och mellersta Sverige. Skogsstyrelsen beskriver situationen som ett allvarligt hot mot svenskt skogsbruk. Angreppen är omfattande i stort sett i alla län i Götaland och stora delar av Svealand. Skadorna år 2020 förväntas bli i nivå med skadorna år 2019.

² De här ämnena har tidigare funnits i växtskyddsmedel men har inte genomgått den bedömning som krävs för att ett ämne ska få finnas i växtskyddsmedel inom EU eftersom ingen ansökan eller underlag till ansökan skickades in. Det framgår i Kommissionens beslut 2007/442/EEG av den 21 juni 2007 om att inte uppta vissa verksamma ämnen i bilaga I till rådets direktiv 91/414/EG och om återkallande av godkännande för växtskyddsmedel som innehåller dessa ämnen.

³ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG

3.2.2 *Kemikalieinspektionens bedömning av alternativen*

Kemikalieinspektionen bedömer att det inte finns andra rimliga sätt att hantera den förestående faran eftersom tillgången på den idag godkända produkten Trinet-P, reg nr 5279, inte är tillräcklig för det behov som finns. Kemikalieinspektionen bedömer därför att det inte är ett alternativ.

De bekämpningsmetoder som redan används, såsom sökning och plockning och fångstvirke, kan vara alternativ enskilt eller i kombination. Kemikalieinspektionen bedömer dock att enbart dessa åtgärder inte är praktiskt genomförbara när förekomsten av granbarkborre nått dessa rekordnivåer.

3.2.3 *Kemikalieinspektionens bedömning av ett särskilt fall*

Torka och värme sommaren 2018 lade grunden till omfattande angrepp och uppförökning av granbarkborre inför sommaren 2019. Meddelad dispens sommaren 2019 räckte inte för att bekämpa granbarkborre. Det krävs flera års bekämpningsinsatser för att förekomsten av granbarkborre ska kunna tas ned till acceptabla nivåer. Kemikalieinspektionen bedömer därför att särskilt fall föreligger, då angreppen uppstått från oväntade och ej förutsägbara förhållanden.

3.2.4 *Motivering av villkor för Typosan P306*

Skogsstyrelsen bedömer att faran gäller för Götaland och större delen av Svealand. Skogsstyrelsen kommer i februari 2020 fatta beslut om aktuella bekämpningsområden. Därför begränsas användningen till de geografiska områden som Skogsstyrelsen beslutar om.

På grund av produktens toxikologiska egenskaper beslutar Kemikalieinspektionen att skyddshandskar ska användas vid hantering av Typosan P306.

3.3 **Kemikalieinspektionens bedömning i den del som avslås**

Kemikalieinspektionen bedömer att 6-tandad barkborre inte utgör någon fara för växande gran, eftersom arten i normalfallet inte angriper levande gran. Chalcosan attraherar enbart 6-tandad barkborre (*Pityogenes chalcographus*). Ansökan ska därför avslås i den del som avser Chalcosan.

3.4 **Slutsats**

Kemikalieinspektionen bedömer att ni för Typosan P306 har visat att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan. Vi bifaller därför ansökan om dispens för Typosan P306.

Kemikalieinspektionen bedömer att ni för Chalcosan inte visat att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan. Vi avslår därför ansökan om dispens för Chalcosan.

4 **Upplysningar**

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet endast beviljas en gång. Dispensförfarandet syftar till att hantera faror eller hot som uppkommer sällan och som därmed inte kan förutses. Om en fara riskerar att upprepas eller utgör ett återkommande problem ska inte

dispensförfarandet användas för att lösa problemet. Det är därför viktigt att ni utformar en strategi för att undvika fortsatt behov av dispens eller tar fram andra bekämpningsmetoder för att åstadkomma en långsiktig lösning. Vid upprepad ansökan om dispens ska ni visa vilka åtgärder som ni vidtagit för att undvika behov av ytterligare dispens.

Om produkten är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det möjlighet för innehavaren att ansöka om produktgodkännande i Sverige genom ömsesidigt erkännande enligt artikel 40 i förordning (EG) nr 1107/2009. Under vissa förutsättningar finns samma möjlighet för till exempel jordbruksorganisationer.

Om produkten redan är godkänd i Sverige för viss användning finns möjlighet att ansöka om utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområde enligt artikel 51 i förordning (EG) nr 1107/2009.

4.1 Produktens klassificering och märkning

Produkten ska vara märkt och klassificerad enligt CLP-förordningen⁴ och uppfylla kraven i förordning (EU) nr 547/2011 om märkningskrav för växtskyddsmedel⁵.

Företagets klassificering av produkten Typosan P306:

Piktogram	 GHS02 GHS07 GHS09
Signalord	Fara
Faroangivelser	H225 Mycket brandfarlig vätska och ånga. H302 Skadligt vid förtäring. H315 Irriterar huden. H319 Orsakar allvarlig ögonirritation. H412 Skadliga långtidseffekter för vattenlevande organismer.
Skyddsangivelser	P101 Ha förpackningen eller etiketten till hands om du måste söka läkarvård. P102 Förvaras oåtkomligt för barn. P280 Använd skyddshandskar/skyddskläder/ögonskydd/ansiktsskydd. P305 + P351 + P338 Vid kontakt med ögonen: Skölj försiktigt med vatten i flera minuter. Ta ur eventuella kontaktlinser om det går lätt. Fortsätt att skölja. P337 + P313 Vid bestående ögonirritation: Sök läkarhjälp.

⁴ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006.

⁵ KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 547/2011 av den 8 juni 2011 om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 vad gäller märkningskrav för växtskyddsmedel.

	<p>P302 + P352 Vid hudkontakt: Tvätta med mycket tvål och vatten. P332 + P313 Vid hudirritation: Sök läkarhjälp. P501 Innehållet/behållaren avfallshanteras enligt lokala / regionala / nationella / internationella föreskrifter. P210 Får inte utsättas för värme, heta ytor, gnistor, öppna lågor och andra antändningskällor. Rökning förbjuden Vid förtäring: Vid obehag, kontakta läkare. Skölj munnen. P305 + P351 + P338 Vid kontakt med ögonen: Skölj försiktigt med vatten i flera minuter. Ta ur eventuella kontaktlinser om det går lätt. Fortsätt att skölja.</p> <p>SP1 Förorena inte vatten med produkten eller dess behållare.</p>
--	--

4.2 Anmälan till produktregistret

Vi upplyser om skyldigheten att lämna in en verksamhetsanmälan till produktregistret hos Kemikalieinspektionen. En sådan anmälan ska göras så snart som möjligt och senast när verksamheten inleds. Läs mer om verksamhets- och produkthanmälan under produktregistret på www.kemi.se

4.3 Årlig redovisning av mängduppgifter

För växtskyddsmedel finns krav på redovisning av överlåten mängd för användning på den svenska marknaden. Kravet omfattar även den som innehått en dispens.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar